

Верховний
Суд

ОГЛЯД
судової практики
Касаційного цивільного суду
у складі Верховного Суду
за I півріччя 2024 року

Рішення, внесені до ЄДРСР за
період з 01.01.2024 по 30.06.2024

Зміст

1. Спори про захист честі, гідності і ділової репутації	9
1.1. Про примусове вибачення як спосіб судового захисту честі, гідності і ділової репутації	9
1.2. Про оцінку діяльності керівника підприємства, викладену в рішенні органу місцевого самоврядування	9
1.3. Про поширення інформації, яка є фактичним твердженням	9
2. Спори щодо захисту особистих немайнових прав, що забезпечують соціальне буття фізичної особи	10
2.1. Про використання у творі імені фізичної особи без її дозволу	10
3. Спори, що виникають із питань захисту права власності	10
3.1. Про переривання позовної давності у разі пред'явлення віндикаційного позову до попереднього володільця майна	10
3.2. Про усунення перешкод у користуванні майном	10
3.3. Про ефективний спосіб захисту прав власника земельної ділянки, на якій розташоване самочинне будівництво	11
3.4. Про визнання права власності на самочинно побудоване на земельній ділянці нерухоме майно	11
4. Спори, що виникають із питань захисту прав інтелектуальної власності	11
4.1. Про встановлення факту використання винаходу чи визнання патенту залежним від іншого патенту	11
5. Спори, що виникають із земельних правовідносин	12
5.1. Про затвердження документації із землеустрою щодо встановлення (відновлення) меж земельної ділянки в натурі (на місцевості)	12
5.2. Про відсутність підстав для витребування земельної ділянки на користь орендодавця	12
5.3. Про недобросовісність дій орендодавця у разі пред'явлення вимоги про усунення перешкод у користуванні земельною ділянкою	13
5.4. Про відшкодування збитків, яких зазнав орендар унаслідок невиконання орендодавцем умов, визначених договором оренди землі	13
5.5. Про ефективний спосіб захисту права власності на земельну ділянку	13
6. Спори, що виникають у сфері захисту довкілля та екологічних прав	14
6.1. Про особливості розгляду справ щодо захисту права на безпечне	14

довкілля

6.2. Про відшкодування моральної шкоди за порушення права особи на безпечне довкілля, безпечні та здорові умови проживання 14

7. **Спори, що виникають із виконання / невиконання договірних / недоговірних зобов'язань** 14

7.1. Про повернення вартості автомобіля, що застрахований від ризику викрадення 15

7.2. Про річ, яка є нерозривно пов'язаною з водним об'єктом та не може бути відокремлена від нього 15

7.3. Про оскарження судового рішення відповідачами, які є солідарними боржниками 15

7.4. Про вчинення правочину представником за довіреністю, яка скасована 15

7.5. Про звернення до суду органу опіки та піклування з позовом про оспорювання правочину, яким порушуються права дітей 16

7.6. Про порядок скасування відкритих торгів щодо відчуження майна (активів), включеного до ліквідаційної маси банку 16

7.7. Про визнання недійсними електронних торгів і протоколу їх зведення 17

7.8. Про невиконання правочину в частині поставки товару 17

7.9. Про зобов'язання кредитодавця видати кредит 17

7.10. Про стягнення надміру виплачених коштів грошової допомоги, яку отримують дві різні особи (чоловік і дружина) 17

7.11. Про підстави для розірвання договору щодо передачі товару покупцеві та нарахування на суму попередньої оплати процентів 18

7.12. Про нотаріальне посвідчення договору, укладеного на товарній біржі 18

7.13. Про стягнення пені з продавця за договором купівлі-продажу майнових прав 18

7.14. Про видачу довіреності на підставі усного договору доручення 19

7.15. Про форс-мажор як підставу для звільнення від відповідальності 19

7.16. Про повернення коштів, отриманих фізичною особою внаслідок помилки у програмному забезпеченні установи банку 20

7.17. Про розірвання договору про надання послуг з підбору та доставки автомобіля і стягнення коштів у зв'язку з невиконанням умов договору 20

7.18. Про право вимоги виконання векселедавцем зобов'язання зі сплати грошової суми, визначеної у векселях 20

7.19. Про реструктуризацію зобов'язань за договором про споживчий кредит, наданий в іноземній валюті 21

7.20. Про ефективний спосіб захисту прав у разі нікчемності договору іпотеки та пункту кредитного договору щодо іпотеки	21
7.21. Про припинення кредитного договору у зв'язку із закінченням строку дії договору	22
7.22. Про належного відповідача у справах про стягнення коштів за банківськими вкладами, якщо в банку запроваджено тимчасову адміністрацію	22
7.23. Про підстави для визнання виконавчого напису нотаріуса таким, що не підлягає виконанню	23
7.24. Про відсутність зобов'язань у правонаступника позичальника	23
7.25. Про укладення кредитного договору в електронному вигляді	23
7.26. Про скасування правочину за позовом заінтересованої особи	24
8. Спори, що виникають із трудових правовідносин	24
8.1. Про непоширення позовної давності на вимогу про відшкодування шкоди, завданої невиконанням судового рішення про поновлення на роботі	24
8.2. Про спосіб захисту порушених трудових прав	24
8.3. Про докази виконання роботодавцем обов'язку щодо ознайомлення працівника з наявними вакантними посадами	25
8.4. Про звільнення з роботи за вчинення аморального проступку	25
8.5. Про наслідки недотримання працівником норм етики і правил поведінки	25
8.6. Про підстави тимчасового призупинення дії трудового договору в умовах воєнного стану	26
8.7. Про повідомлення працівника про наказ, яким з ним відновлено дію трудового договору, у період дії воєнного стану	26
8.8. Про призупинення дії трудового договору з працівником у зв'язку з військовою агресією проти України	26
8.9. Про збереження середнього заробітку працівника в період призупинення дії трудового договору	27
8.10. Про відсторонення від роботи працівника, якщо працівник не є особою, яка підозрюється або обвинувачується у вчиненні злочину	27
8.11. Про звільнення переведеного на дистанційну роботу працівника за прогул без поважних причин у період дії воєнного стану	27
8.12. Про застосування до працівника заходів дисциплінарної відповідальності, не пов'язаних із фактом мобінгу, у період розгляду заяви працівника щодо встановлення факту мобінгу	28
9. Спори, що виникають із житлових правовідносин	28
9.1. Про встановлення порядку користування жилим приміщенням у будинках державного і громадського житлового фонду	28

9.2. Про виселення військовослужбовців та членів їхніх сімей із тимчасового житла	29
9.3. Про визнання укладеним договором найму житлового приміщення в гуртожитку	29
9.4. Про відмову у взятті на квартирний облік повторно	29
9.5. Про встановлення порядку користування квартирою, право користування якою має неповнолітня дитина	30
10. Спори, що виникають із сімейних правовідносин	30
10.1. Про позбавлення батьківських прав щодо неповнолітньої особи, яка під час розгляду справи судом досягла повноліття	30
10.2. Про відсутність підстав для стягнення неустойки (пені) у разі вжиття платником аліментів усіх заходів для належного виконання зобов'язання	30
10.3. Про забезпечення позову про повернення дитини до місця її постійного проживання в період дії воєнного стану	31
10.4. Про визнання в судовому порядку за одним із подружжя права на частку в спільному праві вимоги	31
10.5. Про визначення місця проживання дитини із застосуванням спільної фізичної опіки обох батьків	31
10.6. Про визнання права на частку в праві спільної власності подружжя без вимог щодо поділу майна в натурі	32
10.7. Про розгляд судом позову дитини, яка досягла повноліття, про виключення відомостей про батька дитини з актового запису про народження дитини	32
10.8. Про спосіб захисту порушеного права діда й баби на спілкування з онуками	32
10.9. Про розірвання договору про визначення місця проживання дитини разом з матір'ю	33
10.10. Про позбавлення матері батьківських прав	33
10.11. Про згоду одного з подружжя на розпорядження майном (коштами) іншим із подружжя для набуття майна в спільну сумісну власність	33
11. Спори, пов'язані з відшкодуванням шкоди	34
11.1. Про особу, на яку покладається відповідальність за шкоду, завдану фізичній особі ушкодженням здоров'я внаслідок падіння дерева	34
11.2. Про відшкодування страховиком моральної шкоди, завданої смертю потерпілого внаслідок ДТП	34

12. Спори, що виникають із спадкових правовідносин	35
12.1. Про підстави для кваліфікації заповіту нікчемним	35
12.2. Про правомірність постанови приватного нотаріуса про відмову у видачі свідоцтва про право на спадщину за заповітом до вирішення справи судом	35
12.3. Про доведення підстав для зменшення розміру обов'язкової частки у спадщині	35
12.4. Про визначення додаткового строку для прийняття спадщини в умовах воєнного стану	36
12.5. Про спосіб захисту прав спадкоємця щодо повернення успадкованого майна	36
12.6. Про прийняття спадщини обов'язковим спадкоємцем та спадкування права на обов'язкову частку	36
12.7. Про визнання права власності на спадкове майно, яке за життя спадкодавця вибуло з його власності поза його волю	37
12.8. Про право іноземця на обов'язкову частку у спадщині	37
13. Спори, що виникають із питань визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави	37
13.1. Про прямий спосіб набуття активу (об'єкта нерухомості) близьким родичем особи	38
14. Справи окремого провадження	38
14.1. Про встановлення факту батьківська загиблого військовослужбовця	38
14.2. Про розгляд вимог про визнання особи такою, що є непридатною до військової служби, виключеною з військового обліку і не є військовозобов'язаною, у порядку окремого провадження	38
14.3. Про осіб, які мають право подати заяву про визнання особи недієздатною	39
14.4. Про видачу обмежувального припису	39
14.5. Про осіб, які можуть звертатися до суду із заявою про видачу обмежувального припису	39
14.6. Про госпіталізацію особи до закладу з надання психіатричної допомоги у примусовому порядку	40
14.7. Про встановлення факту народження дитини на тимчасово окупованій території України	40
15. Застосування норм процесуального права	41
15.1. Про розгляд апеляційним судом апеляційної скарги особи, яка не брала участі у справі	41
15.2. Про юрисдикцію справи про встановлення факту проживання	

однією сім'єю чоловіка та жінки без реєстрації шлюбу	41
15.3. Про сплату судового збору в разі подання апеляційної скарги відповідачем	41
15.4. Про право особи, яка не має прав, свобод чи інтересів щодо предмета спору, на апеляційне оскарження судового рішення	42
15.5. Про доказ направлення до суду і отримання цим судом процесуальних документів	42
15.6. Про належне повідомлення учасника справи про дату, час і місце судового засідання	42
15.7. Про скасування рішення місцевого суду апеляційним судом у разі відсутності висновку органу опіки та піклування щодо припинення частки малолітньої особи у праві власності	43
15.8. Про надання оцінки в межах цивільного судочинства обставинам злочину, які підлягають встановленню відповідно до вимог КПК України	43
15.9. Про закриття провадження у справі з іноземним елементом	43
15.10. Про розгляд справ про зменшення розміру аліментів за правилами загального позовного провадження	44
15.11. Про юрисдикцію спору, який виник у зв'язку з невиконанням договору про надання учаснику пілотного проєкту безвідсоткової фінансової допомоги на поворотній основі для організації підприємницької діяльності	44
15.12. Про юрисдикцію справ з немайновими вимогами	44
15.13. Про підстави для перегляду судового наказу про стягнення аліментів за нововиявленими обставинами	45
15.14. Про звернення прокурора з апеляційною скаргою на рішення суду першої інстанції після спливу одного року з дня складення повного тексту судового рішення	45
15.15. Про визнання права власності на об'єкт, який належить на праві спільної часткової власності декільком співвласникам, тільки за спадкоємцем одного зі співвласників	45
15.16. Про право прокурора, який діє в інтересах держави в особі відповідача, оскаржити в апеляційному порядку заочне рішення	46
15.17. Про повноваження суду апеляційної інстанції за результатами розгляду апеляційної скарги на ухвалу суду першої інстанції, що перешкоджає подальшому провадженню у справі	46
15.18. Про підсудність справ за зареєстрованим місцем проживання чи перебування позивача	46
15.19. Про спосіб захисту іпотекодавця у разі «відсутності» відповідача	46
16. Звернення рішень до виконання і контроль за їх виконанням	47

16.1. Про зупинення вчинення виконавчих дій та заборону заміни стягувачів у виконавчих провадженнях у період дії воєнного стану	47
16.2. Про втручання у право особи на мирне володіння своїм майном	47
16.3. Про види доходів, які враховуються при визначенні розміру аліментів на одного з подружжя, дітей, батьків, інших осіб	48
16.4. Про заміну сторони виконавчого провадження її правонаступником	48
16.5. Про підстави закінчення виконавчого провадження	49
16.6. Про добровільне перерахування боржником аліментів на особистий рахунок своєї неповнолітньої дитини	49
17. Справи щодо оспорювання, визнання, надання дозволу на виконання рішень міжнародних арбітражів	50
17.1. Про скасування рішення третейського суду на вимогу особи, яка вважає, що цим рішенням вирішено питання про її права та обов'язки	50

1. Спори про захист честі, гідності і ділової репутації

1.1. Про примусове вибачення як спосіб судового захисту честі, гідності і ділової репутації

Суд не вправі зобов'язувати відповідача вибачитися перед позивачем у тій чи іншій формі, оскільки примусове вибачення як спосіб судового захисту честі, гідності чи ділової репутації за поширення недостовірної інформації не передбачено законом

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 13 березня 2024 року у справі № 712/10999/22 (провадження № 61-13517св23) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117788727>.

1.2. Про оцінку діяльності керівника підприємства, викладену в рішенні органу місцевого самоврядування

Оцінка діяльності фізичної особи, яка перебуває на посаді керівника підприємства, викладена у резолютивній частині рішення органу місцевого самоврядування, не є способом поширення інформації відносно такої фізичної особи. Законодавцем передбачено право на оскарження рішень органу місцевого самоврядування в порядку, який не передбачає спростування інформації, викладеної у них. Завідомо неправдиве повідомлення про вчинення позивачем кримінального правопорушення не є способом поширення недостовірної інформації та може бути підставою лише для притягнення особи, яка повідомила про це, до кримінальної відповідальності за відповідною статтею КК України

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 17 квітня 2024 року у справі № 359/966/18 (провадження № 61-15277св23) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118519807>.

1.3. Про поширення інформації, яка є фактичним твердженням

Негативна інформація про працівника, зазначена в листі колишнього роботодавця, зі змісту якої потенційний роботодавець мав можливість сформулювати уявлення про професійні та ділові якості особи, є фактичним твердженням, а поширення такої інформації принижує честь, гідність і ділову репутацію такої особи

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 17 квітня 2024 року у справі № 761/8049/21 (провадження № 61-17458св23) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118485797>.

2. Спори щодо захисту особистих немайнових прав, що забезпечують соціальне буття фізичної особи

2.1. Про використання у творі імені фізичної особи без її дозволу

Використання імені фізичної особи без її дозволу у творі, який висвітлює не лише об'єктивні події, а й включає в себе домисел авторів, є неправомірним та може свідчити про порушення особистого немайнового права такої особи на використання власного імені. У такому випадку фізична особа має право вимагати зупинення порушення її прав і відшкодування моральної шкоди.

Підставою для захисту такого порушеного права є сам факт використання імені фізичної особи незалежно від характеру поширеної при цьому інформації про особу

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 29 травня 2024 року у справі № 752/7647/20 (провадження № 61-120св24) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/119419654>.

3. Спори, що виникають із питань захисту права власності

3.1. Про переривання позовної давності у разі пред'явлення віндикаційного позову до попереднього володільця майна

У разі пред'явлення віндикаційного позову належним відповідачем є володілець майна. Якщо під час розгляду справи майно перейшло у володіння іншої особи, у зв'язку з чим суд здійснив заміну відповідача, то пред'явлення позову до попереднього володільця перериває позовну давність і за вимогою до іншої особи

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 06 березня 2024 року у справі № 750/254/22 (провадження № 61-11764св22) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117624217>.

3.2. Про усунення перешкод у користуванні майном

За відсутності рішення загальних зборів ОСББ, яким було б застосовано індивідуально до власника однієї з квартир обмеження в користуванні спільними ліфтами багатоквартирного будинку, та оцінки пропорційності застосування такого обмеження з огляду на порядок доступу до квартири, розташування квартири, вік і стан здоров'я її власника, а також розміру та періоду виникнення заборгованості зі сплати внесків на утримання будинку та прибудинкової території, вимоги про усунення перешкод у користуванні майном, зокрема спільними ліфтами,

підлягають задоволенню, що є достатньою сатисфакцією, тому відсутні підстави для відшкодування моральної шкоди

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 20 березня 2024 року у справі № 753/7926/23 (провадження № 61-1551св24) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117849229>.

3.3. Про ефективний спосіб захисту прав власника земельної ділянки, на якій розташоване самочинне будівництво

Ефективним способом захисту права власника земельної ділянки, на якій здійснено самочинне будівництво, щодо користування і розпорядження цією земельною ділянкою є вимога про знесення самочинного будівництва відповідно до статті 376 ЦК України, і вирішення такої вимоги виключає застосування інших вимог. При цьому скасування рішення державного реєстратора не забезпечить усунення порушень прав позивача як власника спірної земельної ділянки, спричинених самочинним будівництвом

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 10 квітня 2024 року у справі № 522/14563/18 (провадження № 61-17817св23) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118296962>.

3.4. Про визнання права власності на самочинно побудоване на земельній ділянці нерухоме майно

У справі за позовом власника земельної ділянки про визнання права власності на самочинно побудоване на цій земельній ділянці нерухоме майно, якщо земельна ділянка, на якій воно побудоване, на час здійснення самочинного будівництва не була у власності позивача, проте згодом він набув право власності на таку земельну ділянку, належними відповідачами є територіальна громада (в особі відповідної ради), на території якої знаходиться відповідна земельна ділянка, та власники (користувачі) сусідніх земельних ділянок

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 23 травня 2024 року у справі № 211/6854/21 (провадження № 61-11842св23) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/119393392>.

4. Спори, що виникають із питань захисту прав інтелектуальної власності

4.1. Про встановлення факту використання винаходу чи визнання патенту залежним від іншого патенту

Встановлення факту використання винаходу (корисної моделі) чи визнання патенту залежним від іншого патенту безпосередньо не відновлює порушене право інтелектуальної власності та не присікає порушення права інтелектуальної власності, а може бути лише передумовою для застосування інших способів захисту (наприклад, компенсації чи припинення порушення)

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 02 травня 2024 року у справі № 331/6402/15-ц (провадження № 61-2620св24) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118868230>.

5. Спори, що виникають із земельних правовідносин

5.1. Про затвердження документації із землеустрою щодо встановлення (відновлення) меж земельної ділянки в натурі (на місцевості)

Законодавство України не містить положень щодо втрати чинності або обмежень використання технічної документації із землеустрою щодо встановлення (відновлення) меж земельної ділянки в натурі (на місцевості) у зв'язку з переходом прав власності на нерухоме майно, яке розташоване на такій земельній ділянці, до іншої особи (зміна землекористувача).

Відмовити в затвердженні такої документації із землеустрою відповідний орган виконавчої влади або орган місцевого самоврядування може виключно у зв'язку з її невідповідністю законодавству, іншій затвердженій документації із землеустрою або містобудівній документації

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 5 січня 2024 року у справі № 736/1435/21 (провадження № 61-7231св22) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/116301968>.

5.2. Про відсутність підстав для витребування земельної ділянки на користь орендодавця

У разі виконання договору оренди землі протягом тривалого часу обома сторонами (користування земельною ділянкою і сплата за неї орендарем; отримання орендної плати орендодавцем та відсутність заперечень щодо користування орендарем земельною ділянкою) кваліфікація такого договору як неукладеного на підставі відсутності проведення його державної реєстрації виключається. Оскільки договір оренди вважається укладеним, підстав для витребування спірної земельної ділянки на користь орендодавця немає

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 10 січня 2024 року у справі № 390/964/21 (провадження № 61-5323св22) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/116541615>.

5.3. Про недобросовісність дій орендодавця у разі пред'явлення вимоги про усунення перешкод у користуванні земельною ділянкою

Звернення орендодавця, який не оспорує факт підписання додаткової угоди до договору оренди земельної ділянки та факт отримання ним орендної плати за умовами договору, з позовом про усунення перешкод у користуванні земельною ділянкою шляхом її повернення та скасування державної реєстрації речового права (права оренди) за орендарем на спірну земельну ділянку свідчить про недобросовісність таких дій

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 7 лютого 2024 року у справі № 629/3016/21 (провадження № 61-7477св23) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/116919930>.

5.4. Про відшкодування збитків, яких зазнав орендар унаслідок невиконання орендодавцем умов, визначених договором оренди землі

Використання орендарем земельної ділянки після закінчення дії договору оренди (для зберігання готової продукції) за наявності його належного повідомлення орендодавцем (власником землі) про відсутність наміру продовжувати договір оренди на новий строк свідчить про недобросовісність дій орендаря як сторони договору оренди та безпідставне користування земельною ділянкою, що виключає покладення відповідальності на орендодавця за спричинену орендарю шкоду у вигляді недоотриманих доходів у зв'язку з неможливістю збору врожаю

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 22 травня 2024 року у справі № 175/2781/21 (провадження № 61-18727св23) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/119264960>.

5.5. Про ефективний спосіб захисту права власності на земельну ділянку

Якщо право держави на земельну ділянку порушує не сам державний акт на землю, виданий першому набувачеві землі, а обставини її отримання з порушенням закону та відчуження надалі на користь останнього набувача, ефективним способом захисту права власності держави є віндикаційний позов, пред'явлений до особи, за якою зареєстровано право власності на земельну ділянку

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 26 червня 2024 року у справі № 354/602/15-ц (провадження № 61-2560св24) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/120065651>.

6. Спори, що виникають у сфері захисту довкілля та екологічних прав

6.1. Про особливості розгляду справ щодо захисту права на безпечне довкілля

У справах щодо захисту прав на безпечне довкілля підставою притягнення до відповідальності винних осіб є порушення встановленого порядку поведінки з відходами, що призвело або може призвести до забруднення навколишнього природного середовища, прямого чи опосередкованого шкідливого впливу на здоров'я людини. Ухвала суду про забезпечення доказів шляхом огляду за їх місцезнаходженням не є виконавчим документом і виконується відповідно до положень статті 85 ЦПК України

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 10 квітня 2024 року у справі № 638/6852/18 (провадження № 61-393св24) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118421113>.

6.2. Про відшкодування моральної шкоди за порушення права особи на безпечне довкілля, безпечні та здорові умови проживання

Тлумачення змісту статті 23 ЦК України свідчить, що вона є нормою, що має поширюватися на будь-які цивільно-правові відносини, в яких тій чи іншій особі було завдано моральної шкоди. Це, зокрема, підтверджується тим, що законодавець вживає формулювання «особа має право на відшкодування моральної шкоди, завданої внаслідок порушення її прав». Тобто можливість стягнення компенсації моральної шкоди ставиться в залежність не від того, що це передбачено нормою закону або положеннями договору, а від порушення цивільного права особи. У разі встановлення конкретної особи, яка завдала моральної шкоди, відбувається розподіл тягаря доказування: а) позивач повинен довести наявність моральної шкоди та причинний зв'язок; б) відповідач доводить відсутність протиправності та вини

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 22 квітня 2024 року у справі № 279/1834/22 (провадження № 61-1382сво23) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118868218>.

7. Спори, що виникають із виконання / невиконання договірних / недоговірних зобов'язань

7.1. Про повернення вартості автомобіля, що застрахований від ризику викрадення

Факт страхування лізингодавцем ризику викрадення автомобіля (предмета лізингу), який надалі був викрадений у лізингоодержувача, свідчить про відсутність підстав вимагати повернення вартості спірного автомобіля від лізингоодержувача при застосуванні наслідків нікчемності відповідного договору фінансового лізингу

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 24 січня 2024 року у справі № 520/7627/17 (провадження № 61-591св22) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/116606791>.

7.2. Про річ, яка є нерозривно пов'язаною з водним об'єктом та не може бути відокремлена від нього

Гідротехнічна споруда, яка є предметом договорів купівлі-продажу та іпотеки, нерозривно пов'язана з водним об'єктом, тому не може бути відокремлена від нього без втрати цільового призначення, відповідно й не може перебувати у власності фізичних осіб, крім випадків, визначених законом

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 05 червня 2024 року у справі № 125/1227/22 (провадження № 61-8584св23) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/119583605>.

7.3. Про оскарження судового рішення відповідачами, які є солідарними боржниками

У випадку наявності підстав для солідарної відповідальності відповідачів / боржників кожен з них має право висунути заперечення проти вимог кредитора, які є загальними для всіх боржників та не засновані на особистих відносинах одного з них із кредитором. Оскарження судового рішення в повному обсязі одним з відповідачів, відповідальність якого є солідарною з іншими, та перегляд справи в апеляційному порядку за апеляційною скаргою такого відповідача не є порушенням принципу диспозитивності цивільного судочинства

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 03 червня 2024 року у справі № 161/8822/19 (провадження № 61-7223сво22) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/119776316>.

7.4. Про вчинення правочину представником за довіреністю, яка скасована

Під час укладення договору емфітевзису представником власника земельної ділянки, який діє на підставі вже скасованої довіреності, у власника земельної ділянки відсутнє вільне волевиявлення, яке б відповідало його внутрішній волі, що є підставою для визнання договору емфітевзису недійсним.

Якщо при укладенні договору емфітевзису представник, який діяв на підставі довіреності, знав про припинення довіреності, то права та обов'язки для власника земельної ділянки щодо такого представника, які виникли внаслідок вчинення оспорюваного договору, не зберігаються

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 12 червня 2024 року у справі № 632/1196/19 (провадження № 61-18238св23) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/119776362>.

7.5. Про звернення до суду органу опіки та піклування з позовом про оспорювання правочину, яким порушуються права дітей

Орган опіки та піклування може пред'являти позов про оспорювання правочину (ресцисорний позов), на підставі якого відчужено квартиру, право на користування якою було збережено за дітьми, позбавленими батьківського піклування, якщо такий правочин порушує права дітей-сиріт та/або дітей, позбавлених батьківського піклування

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 13 червня 2024 року у справі № 214/65/20 (провадження № 61-5155св23) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/119872566>.

7.6. Про порядок скасування відкритих торгів щодо відчуження майна (активів), включеного до ліквідаційної маси банку

Питання про скасування відкритих торгів (аукціону) та їх результатів щодо відчуження майна (активів), включеного до ліквідаційної маси банку, і зобов'язань неплатоспроможних банків законодавством віднесено виключно до дискреційних повноважень Фонду гарантування вкладів фізичних осіб.

Якщо такі відкриті торги (аукціон) не скасовані та не визнані такими, що не відбулися, то гарантійний внесок учасника аукціону, сплачений для надання гарантії, що в разі перемоги в електронному аукціоні цей учасник виконає свої зобов'язання, поверненню не підлягає

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 19 червня 2024 року у справі № 761/628/21 (провадження № 61-17040св23) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/119873384>.

7.7. Про визнання недійсними електронних торгів і протоколу їх проведення

Наявність підстав для визнання недійсними торгів має встановлюватися судом на момент їх проведення. Рішення суду про визнання виконавчого напису таким, що не підлягає виконанню, не має зворотної дії в часі і не може породжувати правові наслідки, у тому числі й щодо недійсності торгів, або впливати на інші юридичні факти, що настали до набрання законної сили рішенням суду про визнання виконавчого напису таким, що не підлягає виконанню

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 03 червня 2024 року у справі № 587/2230/21 (провадження № 61-5981сво23) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/119907441>.

7.8. Про невиконання правочину в частині поставки товару

Якщо продавець здійснював свою діяльність під час форс-мажорних обставин і товар, за який покупець сплатив грошові кошти на виконання договору, був наявний на складі, і відповідно до умов договору купівлі-продажу продавець не повідомляв покупця про наявність обставин непереборної сили, а також не виконав свого обов'язку щодо поставки товару покупцю на умовах самовивозу зі складу продавця, то продавець зобов'язаний передати відповідно до умов договору у власність покупця оплачений товар шляхом його поставки останньому

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 19 червня 2024 року у справі № 170/332/22 (провадження № 61-9556св23) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/119873495>.

7.9. Про зобов'язання кредитодавця видати кредит

Якщо позичальник вважає відмову банку від надання йому кредиту, передбаченого договором, необґрунтованою, він має право вимагати від кредитодавця відшкодування збитків, а не реально виконати зобов'язання, оскільки примус до виконання обов'язку видати кредит у натурі не допускається

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 26 червня 2024 року у справі № 752/5765/23 (провадження № 61-2936св24) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/120180408>.

7.10. Про стягнення надміру виплачених коштів грошової допомоги, яку отримують дві різні особи (чоловік і дружина)

Щомісячна адресна допомога внутрішньо переміщеним особам для покриття витрат на проживання, у тому числі на оплату житлово-комунальних послуг, яку отримує дружина, та грошова компенсація за піднайом (найом, оренду) жилого приміщення, яку отримує чоловік, є різними грошовими допомогамі, які отримують дві різні особи (чоловік і дружина) з різних підстав, тому їх виплата не залежить одна від одної

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 07 лютого 2024 року у справі № 750/3249/23 (провадження № 61-15694св23) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/116840209>.

7.11. Про підстави для розірвання договору щодо передачі товару покупцеві та нарахування на суму попередньої оплати процентів

Домовленість між фізичною особою та фізичною особою – підприємцем щодо поставки товару на умовах попередньої оплати без визначення строків передачі товару у власність покупця для побутового (домашнього) використання є усним договором купівлі-продажу, а не договором поставки. Невиконання умов цього договору щодо передачі товару покупцеві, у тому числі в семиденний строк від дня пред'явлення вимоги, є підставою для його розірвання та нарахування на суму попередньої оплати процентів відповідно до частини третьої статті 536 ЦК України

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 20 березня 2024 року у справі № 752/16778/22 (провадження № 61-18189св23) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117823692>.

7.12. Про нотаріальне посвідчення договору, укладеного на товарній біржі

Правочин чи договір, що були вчинені під час чинності ЦК УРСР 1963 року, могли бути визнані недійсними на підставі рішення суду. Норми ЦК України 2003 року щодо недійсності правочинів не можуть бути застосовані під час вирішення спору про недійсність правочину чи договору, який вчинений під час чинності ЦК УРСР 1963 року. Укладення договору на товарній біржі у 2002 році унеможливило його нотаріальне посвідчення в силу прямої вказівки на це в Законі України «Про товарну біржу», оскільки спеціальна норма має перевагу над загальними нормами (*lex posterior derogat priori*)

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 25 березня 2024 року у справі № 336/6023/20 (провадження № 61-11523сво23) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118070521>.

7.13. Про стягнення пені з продавця за договором купівлі-продажу майнових прав

Пеня, передбачена частиною п'ятою статті 10 Закону України «Про захист прав споживачів», підлягає нарахуванню у разі порушення умов договору про виконання робіт (надання послуг) виконавцями робіт і надавачами послуг, а не продавцями товарів, у такому випадку відсутні правові підстави для стягнення пені з продавця за договором купівлі-продажу майнових прав. Способи захисту прав покупця за споживчим договором купівлі-продажу передбачені статтями 8, 9 Закону України «Про захист прав споживачів»

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 25 березня 2024 року у справі № 759/9026/21 (провадження № 61-10154сво22) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118070520>.

7.14. Про видачу довіреності на підставі усного договору доручення

Видача довіреності на підставі усного договору доручення є підтвердженням укладання договору доручення, і очевидно, що на такі правовідносини поширюються положення, зокрема, статті 1006 ЦК України. У разі відсутності домовленості між повіреним та довірительом про встановлення строку (терміну) передачі одержаного у зв'язку з виконанням доручення така передача має відбуватися негайно. При цьому для довірителя не потрібно пред'явити вимогу про передачу одержаного у зв'язку з виконанням доручення, оскільки пункт 3 частини першої статті 1006 ЦК України є винятком, що допускається нормою частини другої статті 530 ЦК України

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 25 березня 2024 року у справі № 458/229/18 (провадження № 61-5932сво22) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118109072>.

7.15. Про форс-мажор як підставу для звільнення від відповідальності

ЦК України не передбачає конструкції форс-мажору, у цивільних відносинах форс-мажор традиційно є договірною підставою звільнення від відповідальності. За допомогою договору сторони можуть врегулювати, зокрема, застосування конструкції форс-мажору у своїх відносинах (на які випадки він поширюється, які правові наслідки його існування); чим підтверджується форс-мажор; чи впливає існування форс-мажору на виконання цивільно-правового зобов'язання, яке виникло на підставі такого договору; як позначається існування форс-мажору на строках виконання цивільно-правового зобов'язання, що виникло на підставі договору

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 13 березня 2024 року у справі № 686/16312/22 (провадження № 61-11710св23) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117823557>.

7.16. Про повернення коштів, отриманих фізичною особою внаслідок помилки у програмному забезпеченні установи банку

Несанкціонований овердрафт, що виник внаслідок помилкового зарахування грошових коштів на рахунок фізичної особи, є заборгованістю цієї особи перед банком, що не була обумовлена договором. Відсутність правової підстави означає, що набувач збагатився за рахунок банку поза підставою, передбаченою законом, іншими правовими актами чи правочином, тому такі грошові кошти підлягають поверненню відповідно до статті 1212 ЦК України

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 10 квітня 2024 року у справі № 183/5849/23 (провадження № 61-18393св23) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118325388>.

7.17. Про розірвання договору про надання послуг з підбору та доставки автомобіля і стягнення коштів у зв'язку з невиконанням умов договору

У статті 617 ЦК України містяться підстави звільнення (випадок, непереборна сила) саме від відповідальності за порушення зобов'язання, а не за виконання договірної зобов'язання. Незазначення в договорі про надання послуг з підбору та доставки автомобіля про форс-мажор у межах строків виконання зобов'язання свідчить, що відповідач / продавець, який не доставив замовлений та попередньо оплачений автомобіль, посилаючись на введення воєнного стану, не виконав умови цього договору (доставка замовленого та попередньо оплаченого автомобіля), а позивач не досяг цілей укладення правочину та позбавлений того, на що розраховував при його укладенні, що є істотним порушенням такого договору та підставою для його розірвання

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 11 квітня 2024 року у справі № 482/832/22 (провадження № 61-9041св23) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118626712>.

7.18. Про право вимоги виконання векселедавцем зобов'язання зі сплати грошової суми, визначеної у векселях

Особа, в якій знаходиться вексель, вважається його законним держателем, якщо її право на вексель базується на безперервному ряді індосаментів, навіть якщо останній із них є бланковим. При цьому закреслені індосаменти вважаються ненаписаними. Законний векселедержатель не зобов'язаний доводити наявність і дійсність своїх прав за векселем, вони вважаються наявними і дійсними. Доведення протилежного – обов'язок особи, якій пред'явлено вимогу за векселем.

Вимога про платіж, пред'явлена не в місці, визначеному за правилами, викладеними у векселі, не є пред'явленою належним чином. Протест у неплатежі, вчинений без вказівки про пред'явлення векселя до платежу у визначеному в ньому місці, не може вважатися належним доказом відсутності платежу і бути підставою для задоволення регресних вексельних вимог.

Прямий боржник за векселем зобов'язаний довести обґрунтованість своїх заперечень стосовно того, що векселедержатель не пред'явив йому оригінал векселя або не надав можливості перевірити наявність у встановленому місці та у визначений строк в особи, що пред'явила вимогу, оригіналу векселя і прав власності на зазначений цінний папір. Векселедержатель може спростувати ці заперечення шляхом надання будь-яких не заборонених законом доказів, у тому числі актів нотаріуса про протест векселя чи про посвідчення факту його пред'явлення до платежу, а також документів, виданих боржником.

Кредитор, який не спростував заперечення прямого боржника про відсутність належного пред'явлення векселя до платежу, вважається таким, що прострочив. До такого кредитора застосовуються наслідки, передбачені статтею 613 ЦК України

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 03 квітня 2024 року у справі № 520/3622/14-ц (провадження № 61-7291св23) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118194016>.

7.19. Про реструктуризацію зобов'язань за договором про споживчий кредит, наданий в іноземній валюті

Положення Закону України «Про споживче кредитування» щодо обов'язкової реструктуризації зобов'язань, передбачених договором про споживчий кредит, наданий в іноземній валюті, є імперативною нормою, тому відмова від проведення реструктуризації без достатніх правових підстав свідчить про ухилення банку від обов'язку проведення реструктуризації зобов'язань за іпотечним кредитом.

Такі документи, як про склад сім'ї, про доходи позичальника та членів її сім'ї, зокрема, доказів розірвання шлюбу з чоловіком та того, що її діти вже досягли повноліття, подаються саме на вимогу кредитора, а не разом із заявою про реструктуризацію. Банк не позбавлений права уточнити запитовану позичальником інформацію, сприяючи таким чином споживачеві, як більш слабкому суб'єкту економічних відносин, у поновленні своїх прав

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 10 квітня 2024 року у справі № 465/7930/21 (провадження № 61-17935св23) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118464830>.

7.20. Про ефективний спосіб захисту прав у разі нікчемності договору іпотеки та пункту кредитного договору щодо іпотеки

Якщо нікчемність договору іпотеки мала наслідком нікчемність пункту кредитного договору, в якому є посилання на правовідносини іпотеки, то, відповідно, наслідком нікчемності договору іпотеки та пункту кредитного договору є незаконність заборони, накладеної на майно позивача, а вимога про скасування такої заборони є ефективним способом захисту права позивача на розпорядження його майном

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 24 квітня 2024 року у справі № 512/480/16 (провадження № 61-758св24) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118626910>.

7.21. Про припинення кредитного договору у зв'язку із закінченням строку дії договору

Закон не передбачає такої підстави для припинення зобов'язання, яке лишилося невиконаним, як закінчення строку дії договору. Сам факт закінчення строку дії двостороннього правочину, виконання якого здійснено тільки однією стороною, не припиняє зобов'язальних правовідносин сторін цього правочину та не звільняє другу сторону такого правочину від відповідальності за невиконання нею свого обов'язку. Положеннями статті 593 ЦК України не передбачено такої підстави для припинення зобов'язання, як зміна банком строку дії кредитного договору шляхом направлення вимоги на адресу позичальника про дострокове погашення кредиту. Вимога про дострокове погашення кредиту змінює лише термін кредитування, але не припиняє відносин щодо виконання умов кредитного договору

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 24 квітня 2024 року у справі № 643/651/21 (провадження № 61-10981св23) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118788297>.

7.22. Про належного відповідача у справах про стягнення коштів за банківськими вкладами, якщо в банку запроваджено тимчасову адміністрацію

У разі запровадження в банку, з яким у позивача (вкладника) існують договірні правовідносини, тимчасової адміністрації та здійснення процедури його ліквідації стягнення коштів за договорами банківських вкладів неможливе у будь-який інший спосіб, аніж це передбачено Законом України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб». Якщо відповідач (банк) є банком-агентом Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, між банком-агентом і позивачем відсутні договірні правовідносини, то такий банк не здійснює відшкодування коштів за банківськими вкладами на підставі свідоцтва про право на спадщину, у зв'язку з чим він є неналежним відповідачем у таких справах

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 01 травня 2024 року у справі № 756/2638/19 (провадження № 61-7090св23) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118840026>.

7.23. Про підстави для визнання виконавчого напису нотаріуса таким, що не підлягає виконанню

Порушення порядку повідомлення заставодавця про вимогу щодо усунення порушення забезпеченого обтяженням зобов'язання є самостійною правовою підставою для визнання виконавчого напису таким, що не підлягає виконанню

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 22 травня 2024 року у справі № 465/4478/22 (провадження № 61-3076св24) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/119264967>.

7.24. Про відсутність зобов'язань у правонаступника позичальника

За обставин наявності беззаперечних доказів подробиці підпису позичальника в договорі позики та в документах, поданих до третейського суду та апеляційного суду, щодо визнання боргу померлим позичальником, а також обізнаності його за життя про розгляд третейським судом справи щодо стягнення з нього заборгованості за вказаним договором, після смерті позичальника права його правонаступника можуть бути захищені шляхом визнання відсутніми зобов'язань за таким договором

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 29 травня 2024 року у справі № 334/5347/22 (провадження № 61-11751св23) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/119419561>.

7.25. Про укладення кредитного договору в електронному вигляді

Укладання договору в електронному вигляді через інформаційнокомунікаційну систему можливе за допомогою електронного підпису лише за умови використання засобу електронного підпису всіма сторонами цього правочину. В іншому випадку електронний правочин може бути підписаний сторонами електронним підписом одноразового ідентифікатора та/або аналогом власноручного підпису (факсимільного відтворення підпису за допомогою засобів механічного або іншого копіювання, іншого аналога власноручного підпису) за письмовою згодою сторін, у якій мають міститися зразки відповідних аналогів власноручних підписів. Для укладення електронного кредитного договору особі необхідно пройти її ідентифікацію та зробити електронний підпис через смс-повідомлення чи через підтвердження, яке надходить у формі листа до електронної пошти, або в застосунку «Приват24»

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 29 травня 2024 року у справі № 545/1750/21 (провадження № 61-1177св24) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/119419648>.

7.26. Про скасування правочину за позовом заінтересованої особи

У цивільному законодавстві не передбачено допустимості скасування договору чи іншого правочину в судовому порядку за позовом заінтересованої особи. У ЦК України закріплено лише можливість пред'явити позовну вимогу про визнання правочину недійсним, тому вимога про скасування договорів оренди земельних ділянок не є належним способом захисту порушеного права

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 14 травня 2024 року у справі № 290/1310/21 (провадження № 61-4445св23) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/119264828>.

8. Спори, що виникають із трудових правовідносин

8.1. Про непоширення позовної давності на вимогу про відшкодування шкоди, завданої невиконанням судового рішення про поновлення на роботі

На позовну вимогу про відшкодування грошової компенсації моральної шкоди, завданої порушенням трудових прав у зв'язку з невиконанням рішення суду про поновлення на роботі, не поширюється позовна давність, передбачена частиною першою статті 233 КЗпП України

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 24 січня 2024 року у справі № 755/3443/21 (провадження № 61-11295св23) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/116731584>.

8.2. Про спосіб захисту порушених трудових прав

За наявності запису в трудовій книжці про звільнення у зв'язку з прогулом без поважних причин на підставі пункту 4 статті 40 КЗпП України та преюдиційного рішення суду, яким встановлено звільнення працівника за власним бажанням, належним способом захисту порушених трудових прав буде визнання наказу про звільнення за прогул незаконним і його скасування

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 24 січня 2024 року у справі № 361/76/22 (провадження № 61-13437св23) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117015577>.

8.3. Про докази виконання роботодавцем обов'язку щодо ознайомлення працівника з наявними вакантними посадами

Посилання роботодавця на інтернет-ресурс та зазначення, що працівник може ознайомитися з актуальним списком вакантних посад та обрати посаду відповідно до спеціальності, кваліфікації і досвіду за відповідним посиланням, не є належним доказом виконання роботодавцем своїх обов'язків, що передбачені частиною третьою статті 49-2 КЗпП України, оскільки неможливо достеменно встановити, які саме вакансії на той період перебували на вказаному інтернет-ресурсі, чи були там усі наявні в той час вакантні посади, чи ознайомлювався працівник із зазначеним переліком вакансій і чи мав він доступ до вказаного інтернет-ресурсу

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 21 лютого 2024 року у справі № 638/14165/21 (провадження № 61-13363сво23) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117206186>.

8.4. Про звільнення з роботи за вчинення аморального проступку

Роботодавець, звільняючи директора закладу освіти за вчинення аморального проступку, несумісного з продовженням роботи, повинен установити конкретні діяння з боку працівника, які б полягали в певному вигляді насильства над учнями (психологічне, фізичне), їх систематичність та наявність наслідків у вигляді заподіяння учням психічної та/або фізичної шкоди.

Самі по собі заяви батьків без доведення конкретними доказами викладених у них обставин щодо дій з боку працівника стосовно учнів (їхніх дітей), які роботодавець розцінив як булінг, не свідчать про аморальність проступку в розумінні пункту 3 частини першої статті 41 КЗпП України

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 28 лютого 2024 року у справі № 458/394/22 (провадження № 61-17173св23) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117624209>.

8.5. Про наслідки недотримання працівником норм етики і правил поведінки

У разі невиконання своїх обов'язків у частині дотримання норм етики і правил поведінки працівника може бути притягнуто до дисциплінарної та/або матеріальної відповідальності. Допущені порушення не є правовою підставою для звільнення працівника на підставі пункту 2 частини першої статті 40 КЗпП України

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 28 лютого 2024 року у справі № 357/15166/21 (провадження № 61-14821св23) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117373887>.

8.6. Про підстави тимчасового призупинення дії трудового договору в умовах воєнного стану

Обставини, коли у психіатричній лікарні, яка перебуває у близькості до зони бойових дій, роботодавець не мав практичної можливості надати роботу та забезпечити медичному персоналу, зокрема лікарю психіатру, яка є завідувачем відділення, належні й безпечні умови праці, а остання, за відсутності осіб, які страждають на психічні розлади і яким психіатрична допомога надається у стаціонарних умовах, а також медичного персоналу у відділенні, не мала можливості виконувати свої посадові обов'язки, є підставою для тимчасового призупинення дії трудового договору з таким працівником відповідно до статті 13 Закону України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану»

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 06 березня 2024 року у справі № 243/442/23 (провадження № 61-417св24) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117527647>.

8.7. Про повідомлення працівника про наказ, яким з ним відновлено дію трудового договору, у період дії воєнного стану

Редакція Закону України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану», яка передбачала можливість домовитися про альтернативні способи створення, пересилання і зберігання наказів (розпоряджень) роботодавця, повідомлень та інших документів з питань трудових відносин та про будь-який інший доступний спосіб електронної комунікації, який обрано за згодою між роботодавцем та працівником, набула чинності лише 19 липня 2022 року, тому доведення до відома працівника наказу від 01 квітня 2022 року, яким дозволено альтернативні способи пересилання наказів, повідомлень та інших документів з питань трудових відносин у спосіб електронної комунікації, не свідчить про обрання способу електронної комунікації за згодою між роботодавцем і працівником та належне повідомлення працівника про наказ, яким з ним відновлено дію трудового договору

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 11 квітня 2024 року у справі № 127/29246/22 (провадження № 61-13250св23) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118421133>.

8.8. Про призупинення дії трудового договору з працівником у зв'язку з військовою агресією проти України

Право роботодавця тимчасово призупинити дію трудового договору з працівником у зв'язку з військовою агресією проти України в разі неможливості забезпечити працівника роботою не є абсолютним, і для його застосування роботодавець має

перебувати в таких обставинах, коли він не може надати працівнику роботу, а працівник не може виконати роботу

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 17 квітня 2024 року у справі № 933/411/22 (провадження № 61-13296св23) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118485800>.

8.9. Про збереження середнього заробітку працівника в період призупинення дії трудового договору

На працівника, з яким підприємство тимчасово призупинило дію трудового договору у зв'язку з неможливістю внаслідок військової агресії проти України забезпечити його роботою та який виконує обов'язки добровольця міської територіальної громади в неробочий час, гарантія щодо збереження середнього заробітку, передбачена частиною першою статті 119 КЗпП України, не поширюється

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 08 травня 2024 року у справі № 359/5261/22 (провадження № 61-5950св23) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118961174>.

8.10. Про відсторонення від роботи працівника, якщо працівник не є особою, яка підозрюється або обвинувачується у вчиненні злочину

Якщо працівник не є особою, яка підозрюється або обвинувачується у вчиненні злочину, а також відсутнє рішення про його відсторонення від посади, прийняте слідчим суддею під час досудового розслідування чи судом під час судового провадження, то наказ роботодавця про відсторонення такого працівника від роботи є незаконним

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 22 травня 2024 року у справі № 210/3278/22 (провадження № 61-13898св23) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/119264963>.

8.11. Про звільнення переведеного на дистанційну роботу працівника за прогул без поважних причин у період дії воєнного стану

Відсутність працівника на роботі в період дії воєнного стану, якщо працівник переведений на дистанційну роботу, не може бути кваліфікована як прогул без поважної причини. Якщо з таким працівником відсутній зв'язок, до з'ясування причин і обставин його відсутності за ним зберігаються робоче місце та посада, трудові відносини не припиняються, однак час таких неявок не зараховується до стажу

роботи, що дає право на щорічну відпустку, та в загальному порядку не підлягає оплаті

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 06 червня 2024 року у справі № 367/569/23 (провадження № 61-4703св24) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/119653141>.

8.12. Про застосування до працівника заходів дисциплінарної відповідальності, не пов'язаних із фактом мобінгу, у період розгляду заяви працівника щодо встановлення факту мобінгу

На період розгляду центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері нагляду та контролю за додержанням законодавства про працю, або судом заяви особи, яка зазнала дій / бездіяльності, що містять ознаки мобінгу, про визнання таких фактів та їх усунення працівник продовжує виконувати свої трудові обов'язки.

У випадку встановленого факту неналежного виконання працівником своїх трудових обов'язків, не пов'язаного з фактами мобінгу, порушення ним трудової дисципліни після звернення до компетентного органу із заявою про встановлення факту мобінгу та до набрання законної сили судовим рішенням про встановлення такого факту роботодавець не позбавлений права застосувати до такого працівника заходи дисциплінарної відповідальності за таке правопорушення (не пов'язане з фактами мобінгу) в порядку, передбаченому КЗпП України

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 19 червня 2024 року у справі № 332/6221/23 (провадження № 61-6163св24) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/119873430>.

9. Спори, що виникають із житлових правовідносин

9.1. Про встановлення порядку користування жилим приміщенням у будинках державного і громадського житлового фонду

Встановлення порядку користування жилим приміщенням у будинках державного і громадського житлового фонду та зміна умов договору найму (укладення окремого договору найму) є різними способами захисту права.

Положення статті 816 ЦК України не передбачають будь-яких обмежень реалізації права наймача та осіб, які постійно проживають разом із ним, на визначення порядку користування жилим приміщенням у будинках державного і громадського житлового фонду та не пов'язують таку можливість із площею наданого в найм жилого приміщення

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 19 лютого 2024 року у справі № 753/95/21 (провадження № 61-3800сво23) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117206127>.

9.2. Про виселення військовослужбовців та членів їхніх сімей із тимчасового житла

На військовослужбовців (зокрема, звільнених із військової служби), а також членів їхніх сімей, які були забезпечені постійним житлом у межах норми (у тому числі, шляхом отримання грошової компенсації за належне для отримання житлове приміщення), не можуть поширюватися гарантії, передбачені статтею 125 ЖК України, при їх виселенні з попередньо наданого на час проходження військової служби тимчасового житла (службового житла чи кімнати в гуртожитку).

Ризики, пов'язані з використанням отриманої військовослужбовцем грошової компенсації та порядком й умовами придбання житла, не можуть покладатися на Збройні Сили України та державу загалом, яка належним чином виконала свої обов'язки

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 14 лютого 2024 року у справі № 753/26541/21 (провадження № 61-16323св23) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117043550>.

9.3. Про визнання укладеним договором найму житлового приміщення в гуртожитку

Позовна вимога про визнання укладеним у запропонованій редакції договору найму житлового приміщення в гуртожитку між власником такого приміщення та особою, яка в ньому проживає, проте незаконно ухиляється від укладення такого договору, чим порушує право власника на мирне володіння майном, не суперечить способам захисту, визначеним пунктом 1 частини другої статті 16 ЦК України. При цьому такий договір повинен відповідати вимогам Примірнього положення про користування гуртожитками, Закону України «Про забезпечення реалізації житлових прав мешканців гуртожитків» та ЦК України стосовно його істотних умов

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 28 лютого 2024 року у справі № 726/1063/23 (провадження № 61-17636св23) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117373815>.

9.4. Про відмову у взятті на квартирний облік повторно

Відмова у взятті на квартирний облік повторно не порушує права заявника, якщо заявник раніше скористався наданим йому державою правом на отримання житла,

в якому він зареєстрований та проживає разом із сім'єю, а згодом добровільно відмовився від участі у приватизації цього житла. Така поведінка заявника не відповідає принципу добросовісності та свідчить про зловживання правом на отримання житлового приміщення, вчинення дій на шкоду державі та іншим особам, які мають право на першочергове отримання житла

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 17 квітня 2024 року у справі № 357/11125/22 (провадження № 61-3114св24) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118485884>.

9.5. Про встановлення порядку користування квартирою, право користування якою має неповнолітня дитина

Наявність у неповнолітньої дитини права користування квартирою не впливає на можливість встановлення порядку користування цією квартирою між її співвласниками та визначення конкретних варіантів такого порядку користування, оскільки право користування неповнолітньої особи є похідним від права власності співвласника квартири, членом сім'ї якого є дитина

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 19 червня 2024 року у справі № 759/24309/19 (провадження № 61-9167св23) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/119897682>.

10. Спори, що виникають із сімейних правовідносин

10.1. Про позбавлення батьківських прав щодо неповнолітньої особи, яка під час розгляду справи судом досягла повноліття

У разі подання позову про позбавлення батьківських прав щодо неповнолітньої дитини суд не може відмовити у його задоволенні лише з тієї підстави, що за час розгляду цивільної справи і вирішення спору по суті дитина досягла повноліття. Незважаючи на досягнення дитиною повноліття, суд має встановити обґрунтованість чи необґрунтованість передбачених статтею 164 СК України підстав позову про позбавлення відповідача батьківських прав та ухвалити відповідне судове рішення

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 29 січня 2024 року у справі № 185/9339/21 (провадження № 61-8918сво23) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117043621>.

10.2. Про відсутність підстав для стягнення неустойки (пені) у разі вжиття платником аліментів усіх заходів для належного виконання зобов'язання

Якщо платник аліментів доведе, що вжив усіх залежних від нього заходів щодо належного виконання зобов'язання, то він є невинуватим у виникненні заборгованості зі сплати аліментів і підстав стягувати неустойку (пеню) немає

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 10 січня 2024 року у справі № 359/240/21 (провадження № 61-16327св23) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/116234725>.

10.3. Про забезпечення позову про повернення дитини до місця її постійного проживання в період дії воєнного стану

У період дії на території України воєнного стану доцільним способом забезпечення позову батька про повернення дитини до місця її постійного проживання за межами України в порядку Конвенції про цивільно-правові аспекти міжнародного викрадення дітей 1980 року є обмеження права виїзду дитини за межі України саме без згоди батька до набрання судовим рішенням законної сили, що залишає можливість, у разі настання загрозливої для життя і здоров'я дитини ситуації, виїзду дитини за межі України в безпечне місце

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 31 січня 2024 року у справі № 711/4569/23 (провадження № 61-15691св23) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/116890959>.

10.4. Про визнання в судовому порядку за одним із подружжя права на частку в спільному праві вимоги

При поділі між подружжям права вимоги, яке виникло на підставі договору позики, у тому числі й того, заборгованість за яким стягнута за рішенням суду на користь іншого з подружжя, суд може визнати за іншим з подружжя 1/2 частку в спільному праві вимоги відповідно до частини першої статті 71 СК України, яка підлягає застосуванню на підставі аналогії закону.

Судове рішення про поділ права вимоги, заборгованість за яким стягнута за рішенням суду на користь іншого з подружжя, є підставою для заміни сторони виконавчого провадження в порядку, передбаченому статтею 442 ЦПК України

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 5 січня 2024 року у справі № 755/12204/18 (провадження № 61-2401св21) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/116639178>.

10.5. Про визначення місця проживання дитини із застосуванням спільної фізичної опіки обох батьків

При вирішенні спору між розлученими батьками про визначення місця проживання дитини суд, керуючись міжнародними нормами та принципом рівності прав і обов'язків батьків, з урахуванням обставин справи має право розглянути питання щодо визначення місця проживання дитини з одним із батьків із забезпеченням контакту дитини з іншим із батьків чи застосування спільної фізичної опіки з почерговим проживанням дитини в помешканні кожного з батьків за відповідним графіком

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 16 лютого 2024 року у справі № 465/6496/19 (провадження № 61-16408св23) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117074192>.

10.6. Про визнання права на частку в праві спільної власності подружжя без вимог щодо поділу майна в натурі

Поділ майна подружжя здійснюється в натурі відповідно до визначених судом часток, при цьому не виключається звернення одного із подружжя про визнання права на частку в праві спільної власності без вимог щодо поділу майна в натурі

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 20 березня 2024 року у справі № 569/4484/22 (провадження № 61-11369св23) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117849472>.

10.7. Про розгляд судом позову дитини, яка досягла повноліття, про виключення відомостей про батька дитини з актового запису про народження дитини

У випадку звернення з позовом про виключення відомостей з актового запису про народження дитини самої дитини, яка досягла повноліття та вважає відповідача своїм біологічним батьком, який у момент зачаття та народження дитини не перебував у шлюбі з матір'ю дитини, а запис про батька дитини у Книзі записів народжень зроблено на підставі статті 54 КпШС України, оскільки мати на час народження дитини перебувала в зареєстрованому шлюбі з іншим чоловіком, позов підлягає розгляду судом по суті згідно з частиною другою статті 53 КпШС України

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 13 березня 2024 року у справі № 381/2025/23 (провадження № 61-18720св23) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117685911>.

10.8. Про спосіб захисту порушеного права діда й баби на спілкування з онуками

Позов про усунення перешкод у вихованні дитини і спілкуванні з нею є позовом про заборону поведінки особи, яка чинить перешкоди іншій особі у здійсненні нею свого права, та є окремим способом захисту порушеного права діда й баби на спілкування з онуками. Відмова в задоволенні позову про усунення перешкод у вихованні дитини і спілкуванні з нею (зокрема, внаслідок недоведеності перешкод чи з інших підстав) не є підставою для відмови судом у захисті й реалізації прав, передбачених частиною другою статті 159, частиною першою статті 263 СК України, – визначенні способів участі баби та діда у вихованні дитини, місця і часу їхнього спілкування

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 25 березня 2024 року у справі № 742/1716/23 (провадження № 61-17035сво23) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118070519>.

10.9. Про розірвання договору про визначення місця проживання дитини разом із матір'ю

Невиконання одним із батьків умов договору про визначення місця проживання дитини позбавляє іншого з батьків під час військових дій в Україні можливості деякий час піклуватися про дитину та права бути поінформованим про місце перебування дитини, що є істотним порушенням договору другою стороною. Саме по собі розірвання оспорюваного договору про визначення місця проживання дитини не впливає на права та інтереси дитини і не порушує їх, оскільки в силу закону дитина продовжує проживати з одним із батьків доти, доки інше не буде визначено в установленому законом порядку

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 03 квітня 2024 року у справі № 753/13774/22 (провадження № 61-16131св23) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118258790>.

10.10. Про позбавлення матері батьківських прав

Якщо мати не ухиляється від виховання та утримання своїх дітей, цікавиться їхнім життям та бажає надалі належним чином виконувати свої батьківські обов'язки, то її вимушене тимчасове перебування за межами України (внаслідок життєвих обставин) не є підставою для позбавлення її батьківських прав

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 05 червня 2024 року у справі № 722/225/23 (провадження № 61-248св24) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/119579561>.

10.11. Про згоду одного з подружжя на розпорядження майном (коштами) іншим із подружжя для набуття майна в спільну сумісну власність

Згода іншого з подружжя (співвласника) на розпорядження майном, що є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя, поширюється як на випадки відчуження майна, що є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя, так і на випадки набуття майна подружжям у право спільної сумісної власності.

Наявність письмової згоди одного з подружжя на укладення іншим із подружжя договору купівлі-продажу майна, зафіксованої в такому договорі, свідчить про придбання майна за спільні кошти у спільну сумісну власність, оскільки згода іншого подружжя на набуття майна підтверджує придбання такого майна за спільні кошти подружжя.

У разі якщо інший з подружжя надав згоду на розпорядження майном (коштами) для набуття майна в спільну сумісну власність і така згода зафіксована безпосередньо в договорі купівлі-продажу майна, який вчинено іншим з подружжя, то суд не може своїм рішенням підмінити домовленість подружжя про набуття майна в спільну сумісну власність

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 03 червня 2024 року у справі № 712/3590/22 (провадження № 61-14297сво23) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/119559291>.

11. Спори, пов'язані з відшкодуванням шкоди

11.1. Про особу, на яку покладається відповідальність за шкоду, завдану фізичній особі ушкодженням здоров'я внаслідок падіння дерева

Відповідальність за шкоду, завдану особі ушкодженням здоров'я внаслідок падіння дерева, покладається на створене органом місцевого самоврядування комунальне підприємство, що є самостійною юридичною особою та здійснює утримання міських зелених насаджень загального користування

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 13 березня 2024 року у справі № 521/11727/18 (провадження № 61-11814св23) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117788639>.

11.2. Про відшкодування страховиком моральної шкоди, завданої смертю потерпілого внаслідок ДТП

У разі відшкодування страховиком моральної шкоди, завданої смертю потерпілого внаслідок дорожньо-транспортної пригоди, у передбаченому пунктом 27.3 статті 27 Закону України «Про обов'язкове страхування цивільноправової відповідальності власників наземних транспортних засобів» розмірі та в межах ліміту відповідальності за полісом страхування відсутні підстави для залучення страховика до участі в справі

про відшкодування різниці між фактичним розміром моральної шкоди і страховою виплатою

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 13 березня 2024 року у справі № 569/4753/23 (провадження № 61-16332св23) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117685994>.

12. Спори, що виникають із спадкових правовідносин

12.1. Про підстави для кваліфікації заповіту нікчемним

Законодавець у ЦК України не передбачив таких підстав для кваліфікації нікчемним заповіту, посвідченого секретарем сільської ради, як відсутність рішення виконавчого комітету сільської ради щодо покладання на цю посадову особу вчинення нотаріальних дій, так і відсутність вказівки в заповіті про місце народження заповідача. Це не впливає на форму заповіту та порядок його посвідчення. Протилежна кваліфікація буде базуватися на мотивах розширеного розуміння вимог до форми й порядку його посвідчення і порушить принцип свободи заповіту, оскільки він піддається правовій охороні й після смерті заповідача

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 29 січня 2024 року у справі № 369/7921/21 (провадження № 61-5293сво23) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/116919791>.

12.2. Про правомірність постанови приватного нотаріуса про відмову у видачі свідоцтва про право на спадщину за заповітом до вирішення справи судом

Постанова приватного нотаріуса про відмову у видачі свідоцтва про право на спадщину за заповітом, який оскаржується в судовому порядку, до вирішення судом справи є правомірною, оскільки предметом нотаріальної діяльності є безспірні справи щодо реалізації цивільних прав, а Законом України «Про нотаріат» не передбачено ухвалення постанови про зупинення вчинення нотаріальних дій

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 24 січня 2024 року у справі № 511/1875/21 (провадження № 61-4596св23) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/116541705>.

12.3. Про доведення підстав для зменшення розміру обов'язкової частки у спадщині

Заявляючи вимоги про зменшення розміру обов'язкової частки у спадщині, позивач повинен довести суду та підтвердити належними і допустимими доказами підстави такого зменшення, зокрема, відсутність або негативний характер відносин між

спадкоємцем та спадкодавцем, неприязні стосунки між ними, зумовлені аморальною поведінкою спадкоємця, тощо

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 14 лютого 2024 року у справі № 756/13408/20 (провадження № 61-13222св23) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117043625>.

12.4. Про визначення додаткового строку для прийняття спадщини в умовах воєнного стану

Така обставина, як проживання спадкоємця в місцевості, що не перебувала під окупацією, однак знаходилася в зоні активних бойових дій, є достатньою підставою визначити йому додатковий строк, достатній для подання ним заяви про прийняття спадщини

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 20 березня 2024 року у справі № 545/1231/23 (провадження № 61-16142св23) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117823680>.

12.5. Про спосіб захисту прав спадкоємця щодо повернення успадкованого майна

У випадках, коли має бути застосована вимога про витребування успадкованого майна з чужого незаконного володіння, ефективним способом захисту права спадкоємця є виндикаційний позов до особи, за якою зареєстровано право власності на спадкове майно, а не позов про визнання 40 Огляд судової практики КЦС ВС права власності та визнання недійсними рішень органу місцевого самоврядування

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 06 березня 2024 року у справі № 548/837/21 (провадження № 61-15128св23) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117589998>.

12.6. Про прийняття спадщини обов'язковим спадкоємцем та спадкування права на обов'язкову частку

Законодавець передбачив можливість прийняття спадщини особами, що постійно проживали разом із спадкодавцем на час відкриття спадщини, для будь-яких спадкоємців, у тому числі й обов'язкових, тому обов'язковий спадкоємець може прийняти спадщину на підставі частини третьої статті 1268 ЦК України. Виникнення у спадкоємця права на спадщину, яке пов'язується з її прийняттям, як майнового права зумовлює входження права на неї до складу спадщини після смерті спадкоємця, який не одержав свідоцтва про право на спадщину та не здійснив державної реєстрації права. Право на обов'язкову частку внаслідок прийняття

спадщини обов'язковим спадкоємцем трансформується в майнове право, яке підлягає спадкуванню. ЦК України, як основний регулятор спадкових відносин, не містить жодних обмежень чи заборон на спадкування такого права за відсутності його оформлення

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 22 квітня 2024 року у справі № 346/2744/21 (провадження № 61-10543сво23) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118868220>.

12.7. Про визнання права власності на спадкове майно, яке за життя спадкодавця вибуло з його власності поза його волею

У разі незаконного припинення права власності спадкодавця на нерухоме майно та вибуття цього майна з власності спадкодавця поза його волею за його життя вимоги спадкоємця щодо визнання права власності на спірне майно в порядку спадкування за законом є належним способом захисту, оскільки він прийняв спадщину і право власності не оформив. Спадкоємець нерухомого майна особи, яка за життя була власником цього майна, що вибуло з володіння не з його волі, має право на витребування такого майна на підставі статті 388 ЦК України, і це не є порушенням статті 1 Першого протоколу до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 17 квітня 2024 року у справі № 183/1672/22 (провадження № 61-10576св23) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118558445>.

12.8. Про право іноземця на обов'язкову частку у спадщині

ЦК України як основний регулятор спадкових відносин не містить жодних обмежень чи заборон, щоб суб'єктом права на обов'язкову частку у спадщині був іноземець. При з'ясуванні, чи належить іноземець до кола осіб, які мають право на обов'язкову частку у спадщині, необхідно враховувати, що неприцездатність такої особи має підтверджуватися відповідними документами, зокрема виданими в країні, громадянином якої є іноземець

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 09 травня 2024 року у справі № 761/22711/19 (провадження № 61-3903св24) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/119134163>.

13. Спори, що виникають із питань визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави

13.1. Про прямий спосіб набуття активу (об'єкта нерухомості) близьким родичем особи

Прямий спосіб набуття активу (об'єкта нерухомості) близьким родичем особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, за умови недостатності розміру законних доходів для такого набуття, є опосередкованим способом набуття активів цією особою. За наявності різниці між вартістю активу та грошових коштів, набутих на законних підставах, такий актив підлягає визнанню необґрунтованим.

Вартість набуття у власність такого активу особою, уповноваженою на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, має значення для кваліфікації такого активу як необґрунтованого, а не для стягнення його в дохід держави

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 20 червня 2024 року у справі № 991/5169/23 (провадження № 61-16166св23) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/120065562>.

14. Справи окремого провадження

14.1. Про встановлення факту батьківства загиблого військовослужбовця

Звернення до суду із заявою про встановлення факту батьківства відповідно до частини першої статті 130 СК України в порядку окремого провадження є належним способом вирішення питання щодо батьківства загиблого військовослужбовця, якщо особи, які також мають право на отримання одноразової грошової виплати, не заперечують проти встановлення такого факту і його встановлення не пов'язується з наступним вирішенням спору про право

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 31 січня 2024 року у справі № 752/13549/22 (провадження № 61-10510св23) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/116890944>.

14.2. Про розгляд вимог про визнання особи такою, що є непридатною до військової служби, виключеною з військового обліку і не є військовозобов'язаною, у порядку окремого провадження

Вимоги про встановлення фактів, що мають юридичне значення, про визнання особи такою, що є непридатною до військової служби, є виключеною з військового обліку і не є військовозобов'язаною, не підлягають вирішенню судами цивільної юрисдикції в порядку окремого провадження, оскільки чинним законодавством передбачено позасудовий порядок установлення відповідних фактів

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 31 січня 2024 року у справі № 953/2790/23 (провадження № 61-10394св23) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117015403>.

14.3. Про осіб, які мають право подати заяву про визнання особи недієздатною

Процесуальною правосуб'єктністю на подання заяви про визнання особи недієздатною наділені не всі родичі такої особи, а лише члени сім'ї, у тому числі близькі родичі.

Особа, яка проживає з відповідною особою та здійснює догляд за нею на договірних засадах, троюрідна сестра, близькі друзі сім'ї, хрещені батьки не можуть вважатися членами сім'ї чи близькими родичами в розумінні частини першої статті 296 ЦК України, а тому не є суб'єктами, які мають право звертатися до суду із заявою про визнання особи недієздатною.

Висновок судово-психіатричної експертизи, наданий у справі за заявою особи, яка не наділена процесуальною правосуб'єктністю на подання заяви про визнання особи недієздатною, є належним та допустимим доказом у справі за заявою матері про визнання її сина недієздатним та встановлення над ним опіки в разі об'єднання таких справ в одне провадження

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 28 лютого 2024 року у справі № 372/3474/21 (провадження № 61-16349св23) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117373890>.

14.4. Про видачу обмежувального припису

Конфлікт між заявником та чоловіком його сестри, які не проживають разом, не пов'язані спільним побутом та не мають взаємних прав і обов'язків, при цьому останній не входить до переліку осіб, на яких поширюється дія законодавства про запобігання та протидію домашньому насильству незалежно від факту спільного проживання, не може розглядатися як домашнє насильство в розумінні Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», тому в такому випадку не може бути видано обмежувальний припис

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 13 березня 2024 року у справі № 447/2402/23 (провадження № 61-16641св23) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117685952>.

14.5. Про осіб, які можуть звертатися до суду із заявою про видачу обмежувального припису

Із заявою про видачу обмежувального припису може звернутися до суду як особа, яка постраждала від домашнього насильства і якій виповнилося 14 років (неповнолітня особа), так і родич такої неповнолітньої особи

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 12 червня 2024 року у справі № 306/2813/23 (провадження № 61-6155св24) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/119841797>.

14.6. Про госпіталізацію особи до закладу з надання психіатричної допомоги у примусовому порядку

Відсутність необхідності лікування особи лише в стаціонарних умовах виключає можливість примусової госпіталізації пацієнта до медичного закладу. Примусова госпіталізація до психіатричного закладу виключно на підставі висновку комісії лікарів-психіатрів без урахування заперечень пацієнта та за відсутності доказів того, що він вчиняє (вчинив) чи виявляє реальні наміри вчинити дії, що становлять безпосередню небезпеку для нього чи оточуючих, не відповідає підпункту «е» пункту 1 статті 5 Конвенції про захист прав і основоположних свобод

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 25 квітня 2024 року у справі № 554/9039/22 (провадження № 61-14103св23) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118651019>.

14.7. Про встановлення факту народження дитини на тимчасово окупованій території України

При встановленні факту народження дитини на тимчасово окупованій території України підлягають оцінці в сукупності з іншими доказами документи, подані заявником на підтвердження факту, який підлягає встановленню, зокрема свідоцтво про народження дитини, медична довідка, які хоч і не є юридично дійсними на території України, однак можуть підтверджувати, що певна установа, яка не діє відповідно до українського законодавства, але *de facto* існує на тимчасово окупованій території, зафіксувала факт народження дитини.

Примусове автоматичне набуття громадянства України, які проживають на тимчасово окупованій території, громадянства Російської Федерації не визнається Україною та не є підставою для втрати громадянства України. Відсутність вклеєної фотокартки у паспорті при досягненні певного віку не позбавляє особу належності до громадянства України, за умови, що особа набула такий статус у законний спосіб

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 24 квітня 2024 року у справі № 761/13911/23 (провадження № 61-508св24) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118688756>.

15. Застосування норм процесуального права

15.1. Про розгляд апеляційним судом апеляційної скарги особи, яка не брала участі у справі

Застосування норм Конституції України під час вирішення цивільного позову працівника до роботодавця про визнання відсторонення від роботи незаконним, поновлення на роботі та зобов'язання виплатити заробітну плату за час незаконного відсторонення, а не іншого правового акта, зокрема, постанови Кабінету Міністрів України, який суперечить Конституції України, є мотивуванням судового рішення, а не вирішенням питання про права, свободи, інтереси та (або) обов'язки Кабінету Міністрів України.

За таких обставин у разі подання апеляційної скарги Кабінетом Міністрів України, який не брав участі у справі, апеляційне провадження підлягає закриттю, а рішення суду першої інстанції не має переглядатися по суті

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 29 січня 2024 року у справі № 750/13149/21 (провадження № 61-6054сво23) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/116919873>.

15.2. Про юрисдикцію справи про встановлення факту проживання однією сім'єю чоловіка та жінки без реєстрації шлюбу

Справи про встановлення факту проживання однією сім'єю чоловіка та жінки без реєстрації шлюбу для реалізації права на отримання одноразової грошової допомоги згідно зі статтею 16-1 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» як членом сім'ї загиблого (померлого) військовослужбовця підлягають розгляду судами цивільної юрисдикції

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 31 січня 2024 року у справі № 357/7533/22 (провадження № 61-8575св23) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/116798859>.

15.3. Про сплату судового збору в разі подання апеляційної скарги відповідачем

Положення пункту 1 частини першої статті 8 Закону України «Про судовий збір» можуть бути застосовані не лише до позивача, а й до відповідача – фізичної особи за наявності відповідної підстави, визначеної цією нормою.

Відмова у звільненні від сплати судового збору з тих підстав, що така особа є відповідачем, без дослідження судом доказів, якими відповідач обґрунтовує наявність підстав для застосування пункту 1 частини першої статті 8 Закону України «Про судовий збір», завдає шкоди самій суті права відповідача на доступ до суду

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 17 січня 2024 року у справі № 352/1118/22 (провадження № 61-1658св23) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/116445910>.

15.4. Про право особи, яка не має прав, свобод чи інтересів щодо предмета спору, на апеляційне оскарження судового рішення

Особа, яка на момент ухвалення судом рішення про визнання права власності на об'єкт спільної сумісної власності співвласників багатоквартирного будинку не була співвласником указанного будинку та, відповідно, не мала прав, свобод чи інтересів щодо предмета спору, не наділена процесуальним правом на апеляційне оскарження судового рішення. У разі відкриття апеляційного провадження за скаргою такої особи воно підлягає закриттю на підставі пункту 3 частини першої статті 362 ЦПК України

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 28 лютого 2024 року у справі № 2-10308/2006 (провадження № 61-11931св23) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117373839>.

15.5. Про доказ направлення до суду і отримання цим судом процесуальних документів

Скрин сторінки електронної пошти про направлення на офіційну електронну адресу суду заяви про усунення недоліків апеляційної скарги не є доказом, який підтверджує як факт направлення до суду, так і факт отримання цим судом саме клопотання про поновлення строку на апеляційне оскарження із зазначенням поважних причин пропуску такого строку, а також відповідних доказів на підтвердження вказаних причин пропуску.

Відмова в задоволенні заяви про забезпечення позову не позбавляє учасника справи права на повторне звернення з такою заявою за наявності для цього підстав

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 28 лютого 2024 року у справі № 212/6011/23 (провадження № 61-17797св23) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117373870>.

15.6. Про належне повідомлення учасника справи про дату, час і місце судового засідання

За відсутності належним чином оформленої заяви про намір отримання судової повістки в електронному вигляді за допомогою SMS-повідомлення наявна в матеріалах справи довідка про доставлення SMS-повідомлення з відомостями про

призначене судове засідання не є доказом належного повідомлення учасника справи про дату, час і місце розгляду справи

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 14 лютого 2024 року у справі № 405/9040/19 (провадження № 61-6561св23) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117043634>.

15.7. Про скасування рішення місцевого суду апеляційним судом у разі відсутності висновку органу опіки та піклування щодо припинення частки малолітньої особи у праві власності

У разі відсутності в матеріалах справи висновку органу опіки та піклування про надання дозволу на припинення частки малолітньої особи у праві власності суд не позбавлений можливості запросити відповідний письмовий висновок.

Зазначене є не отриманням нового доказу, а виконанням завдання цивільного судочинства й унеможливорює формальне скасування судового рішення

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 21 лютого 2024 року у справі № 754/14960/20 (провадження № 61-16981св23) можна ознайомитися за посиланням – <http://reyestr.court.gov.ua/Review/117309609>.

15.8. Про надання оцінки в межах цивільного судочинства обставинам злочину, які підлягають встановленню відповідно до вимог КПК України

Якщо встановлення юридичного факту фактично має на меті встановлення обставин злочину (подія, склад і суб'єкти), що підлягають встановленню лише під час здійснення кримінального провадження відповідно до вимог КПК України, то суд цивільної юрисдикції не може перевіряти таких обставин та надавати їм оцінку

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 20 березня 2024 року у справі № 233/61/23 (провадження № 61-13040св23) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117849480>.

15.9. Про закриття провадження у справі з іноземним елементом

Правовідносини, з яких виник спір між працівником і консульською установою іноземної держави в Україні про поновлення на роботі, врегульовано трудовим договором, що укладений між сторонами без отримання згоди інших державних органів іноземної держави, а також трудовим законодавством України, тому відсутність згоди відповідної держави на участь у такій справі консульської установи як відповідача не може бути підставою для закриття провадження у справі згідно з пунктом 1 частини першої статті 255 ЦПК України

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 20 березня 2024 року у справі № 466/674/18 (провадження № 61-3929св23) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117849248>.

15.10. Про розгляд справ про зменшення розміру аліментів за правилами загального позовного провадження

Зменшення розміру аліментів є спором, що виникає із сімейних правовідносин та підлягає розгляду за правилами загального позовного провадження, а не в порядку спрощеного позовного провадження

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 17 квітня 2024 року у справі № 303/4331/23 (провадження № 61-17928св23) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118519857>.

15.11. Про юрисдикцію спору, який виник у зв'язку з невиконанням договору про надання учаснику пілотного проєкту безвідсоткової фінансової допомоги на поворотній основі для організації підприємницької діяльності

Отримання фізичною особою безвідсоткової фінансової допомоги з метою організації підприємницької діяльності не свідчить про укладення договору про надання учаснику пілотного проєкту безвідсоткової фінансової допомоги на поворотній основі для організації підприємницької діяльності між суб'єктами господарювання – юридичною особою та фізичною особою, що зареєстрована на час його укладення як підприємець. Такий договір не є господарським, а правовідносини щодо невиконання умов цього договору є цивільно-правовими

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 02 травня 2024 року № 551/13/23 (провадження № 61-15589св23) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118820374>.

15.12. Про юрисдикцію справ з немайними вимогами

Оскільки позовні вимоги про визнання незаконним та скасування рішення сільської ради в частині надання дозволів на виготовлення проєктів відведення земельних ділянок не підлягають грошовій оцінці та є немайними, а результат їх розгляду безпосередньо не впливає на обсяг ліквідаційної маси чи обсяг грошових зобов'язань божника, то відсутні підстави для їх розгляду в порядку господарського судочинства

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 22 травня 2024 року у справі № 175/984/22 (провадження № 61-397св24) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/119419668>.

15.13. Про підстави для перегляду судового наказу про стягнення аліментів за нововиявленими обставинами

Вказана в листі служби у справах дітей обставина перебування дитини в батьків колишнього чоловіка не є нововиявленою і не може бути підставою для перегляду судового наказу про стягнення з матері аліментів, якщо мати ще до видачі судового наказу погодила в розписці проживання дитини з батьками колишнього чоловіка й така розписка була предметом дослідження судом при видачі судового наказу

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 02 травня 2024 року у справі № 337/2451/23 (провадження № 61-493св24) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118820449>.

15.14. Про звернення прокурора з апеляційною скаргою на рішення суду першої інстанції після спливу одного року з дня складення повного тексту судового рішення

У разі звернення прокурора, який діє в інтересах держави в особі відповідних органів державної влади, з апеляційною скаргою на рішення суду першої інстанції після спливу одного року з дня складення повного тексту судового рішення за відсутності доказів направлення місцевим судом повісток на адресу одного з таких органів та незалучення до участі у справі другого органу, немає підстав для застосування апеляційним судом річного присічного строку, оскільки зазначені обставини становлять виключний випадок, передбачений пунктом 1 частини другої статті 358 ЦПК України

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 01 травня 2024 року у справі № 202/9353/15 (провадження № 61-6939св22) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/119264834>.

15.15. Про визнання права власності на об'єкт, який належить на праві спільної часткової власності декільком співвласникам, тільки за спадкоємцем одного зі співвласників

Судове рішення про визнання права власності на об'єкт, який належить на праві спільної часткової власності декільком співвласникам, лише за спадкоємцем одного із співвласників позбавляє права на частку в праві спільної часткової власності інших співвласників чи їх спадкоємців, тому стосується прав та/або інтересів інших співвласників чи їх спадкоємців

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 23 травня 2024 року у справі № 472/1176/19 (провадження № 61-5305св24) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/119331609>.

15.16. Про право прокурора, який діє в інтересах держави в особі відповідача, оскаржити в апеляційному порядку заочне рішення

Цивільним процесуальним законодавством не передбачено такої форми участі прокурора в цивільному судочинстві, як подання заяви про перегляд заочного рішення. Апеляційне оскарження заочного рішення прокурором в інтересах держави в особі відповідача має відбуватися без попереднього подання заяви про перегляд заочного рішення до суду, що ухвалив таке рішення

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 03 червня 2024 року у справі № 183/8338/21 (провадження № 61-198сво24) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/119559285>.

15.17. Про повноваження суду апеляційної інстанції за результатами розгляду апеляційної скарги на ухвалу суду першої інстанції, що перешкоджає подальшому провадженню у справі

Ухвала суду першої інстанції про залишення без розгляду клопотання про компенсацію судових витрат у справі є ухвалою, що перешкоджає подальшому провадженню у справі, тому в разі скасування такої ухвали апеляційний суд, керуючись статтею 379 ЦПК України, має направити справу для продовження розгляду до суду першої інстанції

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 13 червня 2024 року у справі № 295/6959/22 (провадження № 61-4000св24) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/119872548>.

15.18. Про підсудність справ за зареєстрованим місцем проживання чи перебування позивача

Визначення територіальної юрисдикції (підсудності) здійснюється з урахуванням зареєстрованого місяця проживання або перебування фізичної особи – позивача. Тому позови, наведені в частині першій статті 28 ЦПК України, не можуть пред'являтися за фактичним місцем проживання або перебування позивача, відмінним від зареєстрованого

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 24 червня 2024 року у справі № 554/7669/21 (провадження № 61-5805сво23) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/120029704>.

15.19. Про спосіб захисту іпотекодавця у разі відсутності відповідача

У випадку відсутності особи, яка має відповідати за позовом, тобто бути відповідачем (наприклад, припинення юридичної особи внаслідок ліквідації), особа (іпотекодавець) може звернутися із заявою про встановлення факту припинення іпотеки, скасування відповідних обтяжень в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно згідно з абзацом третім частини четвертої статті 277 ЦК України, яка підлягає застосуванню на підставі аналогії закону

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 13 червня 2024 року у справі № 333/8899/21 (провадження № 61-6732св23) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/119872579>.

16. Звернення рішень до виконання і контроль за їх виконанням

16.1. Про зупинення вчинення виконавчих дій та заборону заміни стягувачів у виконавчих провадженнях у період дії воєнного стану

Обмеження, передбачені пунктом 10-2 розділу XIII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про виконавче провадження», щодо зупинення вчинення виконавчих дій та заборони заміни стягувачів у виконавчих діях поширюються на пов'язаних із державою-агресором осіб, у тому числі й на юридичних осіб, створених та зареєстрованих відповідно до закону України, кінцевим бенефіціарним власником, членом або учасником (акціонером) яких є виключно громадяни Російської Федерації, які не проживають на території України на законних підставах.

Таке обмеження є тимчасовим, на період до припинення або скасування воєнного стану на території України, визначені згаданим Законом строки перериваються та встановлюються з дня припинення або скасування воєнного стану

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 05 січня 2024 року у справі № 743/1596/15-ц (провадження № 61-7035св23) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/116291130>.

16.2. Про втручання у право особи на мирне володіння своїм майном

Наявність протягом тривалого часу нескасованого арешту на майно боржника, за умови повернення виконавчого документа стягувачу до 8 березня 2011 року (дата набрання чинності новою редакцією Закону № 606-XIV), знищення виконавчого провадження за закінченням строку його зберігання та відсутність майнових претензій з боку стягувача є невинуватим втручанням у право особи на мирне володіння своїм майном

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 10 січня 2024 року у справі № 569/6234/22 (провадження № 61-2690св23) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/116258515>.

16.3. Про види доходів, які враховуються при визначенні розміру аліментів на одного з подружжя, дітей, батьків, інших осіб

Додаткові виплати, які нараховувалися та виплачувалися боржнику за аліментами відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2022 року № 168 «Питання деяких виплат військовослужбовцям, особам рядового і начальницького складу, поліцейським та їх сім'ям під час дії воєнного стану» до 16 листопада 2022 року, не є одноразовим нерегулярним видом грошового забезпечення, мають постійний характер та належать до видів доходів, які враховуються при визначенні розміру аліментів на одного з подружжя, дітей, батьків, інших осіб

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 28 лютого 2024 року у справі № 209/3260/13-ц (провадження № 61-11541св23) можна ознайомитися за посиланням – <http://reyestr.court.gov.ua/Review/117402397>.

16.4. Про заміну сторони виконавчого провадження її правонаступником

Заміна стягувача у виконавчому провадженні неможлива, якщо заяву про це правонаступник подав після спливу строку пред'явлення виконавчого документа до виконання, але не здійснив процесуальних дій, спрямованих на відновлення виконавчого провадження

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 28 лютого 2024 року у справі № 2-85/11 (провадження № 61-14892св23) можна ознайомитися за посиланням – <http://reyestr.court.gov.ua/Review/117373878>.

У разі смерті матері дитини, на користь якої стягнуто аліменти на утримання дитини, обов'язок батька сплачувати аліменти на дитину на підставі судового рішення не припиняється. Заміна сторони у виконавчому провадженні на законного представника дитини, якій не виповнилося чотирнадцять років, відповідатиме якнайкращим інтересам дитини з огляду на цільове призначення аліментів та захист законного права на отримання аліментів від батька

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 10 квітня 2024 року у справі № 758/3507/16-ц (провадження № 61-18294св23) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118368403>.

Перехід права власності на майно, обтяжене іпотекою, до особи, яка набула статусу іпотекодавця, до ухвалення судового рішення про звернення стягнення на нерухоме

майно, яке є предметом іпотеки, не є підставою переходу до такої особи прав і обов'язків боржника у виконавчому провадженні з примусового виконання зазначеного судового рішення

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 22 травня 2024 року у справі № 201/11813/14 (провадження № 61-10809св23) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/119331596>.

Вимоги статті 442 ЦПК України не виключають можливість звернення боржника із заявою про заміну сторони стягувача у виконавчому провадженні, проте, враховуючи мету і призначення цього інституту процесуального права, без волевиявлення нового кредитора неможливо залучити його до виконавчого провадження як стягувача

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 22 травня 2024 року у справі № 0818/9572/2012 (провадження № 61-808св24) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/119367838>.

16.5. Про підстави закінчення виконавчого провадження

У разі ухвалення судового рішення по суті позову, який раніше був забезпечений з метою належного його виконання, однак суд не вирішив питання щодо скасування дії заходів забезпечення позову, відсутні підстави для закінчення виконавчого провадження, передбачені статтею 39 Закону України «Про виконавче провадження»

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 13 червня 2024 року у справі № 761/25101/20 (провадження № 61-16274св23) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/119872571>.

16.6. Про добровільне перерахування боржником аліментів на особистий рахунок своєї неповнолітньої дитини

З урахуванням обсягу неповної цивільної дієздатності неповнолітньої особи й того, що аліменти є власністю дитини, законодавець закріпив право неповнолітнього на самостійне одержання аліментів.

Добровільне перерахування боржником аліментів на особистий рахунок його неповнолітньої дитини вважається таким, що здійснене на виконання судового наказу про стягнення аліментів на її утримання, тому неврахування державним виконавцем сплати таких коштів під час розрахунку заборгованості зі сплати аліментів є безпідставним

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 13 червня 2024 року у справі № 760/17498/22 (провадження № 61-15969св23) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/120006140>.

17. Справи щодо оспорювання, визнання, надання дозволу на виконання рішень міжнародних арбітражів

17.1. Про скасування рішення третейського суду на вимогу особи, яка вважає, що цим рішенням вирішено питання про її права та обов'язки

Якщо пов'язані чи афілійовані особи, наприклад родичі, ініціюють третейський розгляд для унеможливлення чи ускладнення поділу спільного майна подружжя, формування пасиву (боргів), виключення певного майна з поділу на час виникнення (існування) спору (спорів) про розірвання шлюбу, поділ спільного майна подружжя (чи жінки та чоловіка, які проживали однією сім'єю, але не перебували в шлюбі між собою або в будь-якому іншому шлюбі), такі учасники третейського розгляду діють очевидно недобросовісно та зловживають правами стосовно другого з подружжя. У такому разі відбувається використання конструкції третейського розгляду не для захисту прав та інтересів, і судові рішення стосується прав та/або інтересів іншого з подружжя

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 03 червня 2024 року у справі № 31-2401/23 (провадження № 61-4382ав24) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/119594120>.

Огляд судової практики Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду. Рішення, внесені до ЄДРСР, за I півріччя 2024 року / Упоряд.: управління аналітичної та правової роботи Касаційного цивільного суду департаменту аналітичної та правової роботи. Київ, 2024. – 51 с.

Застереження: видання містить короткий огляд деяких судових рішень Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду. У кожному з них викладено лише основний висновок щодо правового питання, яке виникло у справі. Для правильного розуміння висловленої в судовому рішенні правової позиції необхідно ознайомитися з його повним текстом, розміщеним у Єдиному державному реєстрі судових рішень.

Стежте за нами онлайн

 fb.com/supremecourt.ua

 t.me/supremecourtua

 @supremecourt_ua